

Oslo kommune

Byrådsavdeling for velferd og sosiale tjenester

Barne- og likestillingsdepartementet
Samlivs- og likestillingsavdelingen
Postboks 8036 Dep.
0030 OSLO

Dato: 14.01.2009

Deres ref:
200804147

Vår ref (saksnr):
200804679-7

Saksbeh:
Aud Sofie Blinge, 23 46 16 26

Arkivkode:
356

HØRING - FORSLAG OM LOVFESTING AV KRISESENTERTILBUDET

Byrådsavdelingen viser til høringsbrevet fra departementet av 30.10.2008.

Kommunaldirektøren i byrådsavdeling for velferd og sosiale tjenester avgir på delegert myndighet følgende høringsuttalelse til Barne- og likestillingsdepartementet om forslaget til lovfesting av krisesentertilbudet:

Generelle kommentarer

Oslo kommune vurderer det som viktig og riktig å lovfeste krisesentertilbudet. Gjennom en slik lovfesting viser samfunnet at det tar voldsutsattes situasjon alvorlig. Vold i nære relasjoner har store samfunnsmessige og personlige omkostninger. Beskyttelse av utsatte kan sikres gjennom en lovhjemling. Vi stiller imidlertid spørsmål ved om det ikke i tillegg til vold i nære relasjoner bør sies noe om at andre grupper ikke må utelukkes. Slik praksis er i dag, brukes krisesentrene også av kvinner som er utsatt for menneskehandel og der det ofte er andre enn nærstående personer som har utøvd overgrep eller unyttet en sårbar situasjon. Dessuten brukes krisesentrene av kvinner utsatt for voldtekt av andre enn personer de har en nær relasjon til. Dette er en praksis vi mener bør fortsette. Oslo kommune er for øvrig i all hovedsak enig i det faktiske innholdet i lovtkastet.

Oslo kommune mener imidlertid at krisesentertilbudet bør legges inn i sosialtjenesteloven, dvs. i det eksisterende lovverket. Mange av de tilbud som er inkludert i krisesentertilbudet, og som ligger i lovforslaget, er allerede hjemlet i sosialtjenesteloven. Vi kan heller ikke se at arbeidet med en (ny) felles helse- og sosialtjenestelov er til hinder for dette. Vi vurderer det tvert i mot som en styrke at krisentertilbudet legges inn i eksisterende lovverk som mange kjenner og vet hva inneholder, fremfor en ny lov. Departementet argumenterer for at enkeltvedtakskravet i sosialtjenesteloven virker hindrende for å gi hjelp til mennesker i krise. Det nye lovforslaget er beheftet med uklarheter om hvilken rettsstilling den som ber om og som får tilbudet har.

Vi vil vise til at det i merknadene til sosialtjenesteloven § 3-4 Boliger til vanskeligstilte, bl.a. heter: "*Vanskeligstilte*" omfatter således personer med meget varierende behov for hjelp. Det kan ikke oppstilles bestemte standardkrav for en forsvarlig og egnet bolig for vanskeligstilte.

Ved lovfesting av krisesentertilbudet i sosialtjenesteloven kan bestemte standardkrav legges inn (lokaler, sikkerhetstiltak mv), slik det foreslås.

Oslo kommune vil påpeke enkelte uklarheter knyttet til lovutkastet. Departementet anbefaler at kommunene inngår driftsavtaler med dagens krisesentre. Dagens krisesentre er å betrakte som et supplement til offentlige tjenester. Når tilbudet lovfestes, vil krisesentrene *utføre oppgaver på vegne av det offentlige*. Dette innebærer at kommunene må kjøpe tjenester fra (de private) krisesentrene og lov om offentlige anskaffelser trer dermed i kraft.

For Oslo kommunes vedkommende vil den foreslåtte lovfesting og kvalitetskrav utløse behov for økte ressurser til krisesentertilbudet. Bemanningsbehovet, etablering av krisesentertilbud for menn, retten til kvalifisert tolk og andre mulige kriseboligordninger tilsier dette. Oslo kommune mener det er riktig at et lovhjemlet tilbud skal dekkes av rammetilskuddet. Oslo kommune forutsetter at rammetilskuddet økes i tråd med den kvalitet og den standard krisesentertilbudet forventes å ha.

Ad § 1, målgrupper

Oslo kommune støtter at loven ikke diskriminerer kjønn og alder. En lovhjemling innebærer en rett for alle borgere. Siden Oslo kommune ikke har krisesentertilbud for menn, må dette bygges opp. Vi vil påpeke at det er problematisk når at krisesentrene må nekte adgang til brukere med (store) rus- og psykiske problemer, av hensyn til de andre beboerne.

Oslo kommune vil henlede oppmerksomheten på problematikken knyttet til at personer uten lovlig opphold i landet søker tilflukt i krisesentrene. Departementet nevner i høringsnotatet at de vil avvente høringsinstansens syn, før de konkluderer på dette.

De ansatte på krisesentrene har i begrenset grad anledning til å undersøke hvorvidt en person som søker tilflukt har lovlig opphold eller ikke. Det vil først være når vedkommende tar kontakt med annet hjelpeapparat for annen bistand at det må fremvises dokumentasjon på oppholdstillatelse. Det må avklares i hvilken grad de ansatte på krisesenteret skal kunne undersøke dette, og forholdet til deres foreslåtte taushetsplikt. Det kan oppstå vanskelige dilemma dersom de ansatte på krisesenteret skal foreta selvstendige vurderinger om hvorvidt en person er i en voldsutsatt eller truende situasjon her i landet, samtidig som det viser seg at vedkommende for eksempel har et bortvisningsvedtak. Det bør ses nærmere bruken av krisesentre for personer som har opphold i asylmottak, der det viser seg at mottaket ikke er innrettet slik at det beskytter sine beboere mot vold i nære relasjoner.

Det rettes stor oppmerksomhet mot barn i krisesentre. Oslo kommune vil likevel be om at lovverket i enda sterkere grad tydeliggjør ivaretagelsen av barn i krisesentre. Dette av hensyn til at barn som plasseres på krisesenter sammen med en av sine foreldre, ofte har vært utsatt for overgrep selv eller har bevitnet familievold over lang tid. Dertil kommer at traumatiserte mødre kan ha redusert evne til omsorg for egne barn, i alle fall for en periode.

Meldeplikten til barnevernet bør innskjerpes, spesielt der barna flytter hjem til voldsutøver og der barn har gjentatte opphold i krisesentrene.

Personer utsatt for tvangsgifte og menneskehandel krever etter Oslo kommunes mening at ansatte har kompetanse om problematikken. Vår erfaring er at disse sakene er svært kompliserte, og preget av ambivalens, et høyt trusselnivå og ofte store individuelle vansker. Vi

vil anbefale at det skal tilbys opplæring for ansatte som skal arbeide med disse sakene eller på andre "nye" problemområder.

75% av døgnbrukerne ved Oslo krisesenter hadde etnisk minoritetsbakgrunn i 2007. Dette har har vedvart over flere år. Det er nesten 20 % mer enn gjennomsnittet for landet. Mange har svake norskferdigheter og manglende kunnskap om det norske samfunnet, noe som gjør en reintegrering omfattende og tidkrevende. Oslo kommune mener at bemanningen må tilpasses dette.

Ad § 2, kommunens ansvar og elementer i krisesentertilbudet

For Oslo kommunes vedkommende vil lovfestingen bety at det må bygges opp et eget tilbud for menn, underlagt de samme kvalitetskrav som krisesenteret for kvinner. Selv om det på dette tidspunkt er vanskelig å ha noen mening om i hvilken størrelsesorden, vil dette medføre økte kostnader. Oslo kommune har allerede, i samarbeid med staten, utviklet kriseboligtilbud til utsatte for tvangsgifte og menneskehandel, både til kvinner og menn. Med de kvalitetskrav som legges til grunn, vil krisesentertilbudet i Oslo vil medføre større utgifter til bemanning, spesielt det som angår ivaretagelsen av barn.

Ad § 3, kvalitetskrav

Begrepet *god kvalitet* er uklart, og bør defineres nærmere i forhold til innholdet i tilbudet. Oslo kommune er opptatt av behovet for ivaretagelse av personalgrupper som over tid skal forholde seg til voldsutsatte personer. Det bør stilles krav til formell utdanning for personalet, samt krav til oppfølging av personalet, herunder etter- og videreutdanning, veiledning mv.

Ad § 4, samordning av tjenester og tilbud

Krisesentertilbudet skal være et kortvarig tilbud og andre deler av det kommunale hjelpeapparatet må legges til rette for at dette blir så kortvarig som mulig. Dette må ligge som et overordnet mål for samordning av tjenester og tilbud. Oslo kommune mener at retten til individuell plan ikke skal ligge i lovhjemlingen av krisesentertilbudet. Dersom individuell plan ligger i lovfestingen av krisesentertilbudet, vil det kunne reises tvil om hvem som skal være ansvarlig for å utarbeide og koordinere en slik plan. Sosialtjenesteloven hjemler retten til individuell plan. For de aller fleste brukerne på krisesentrene er bistand fra sosialtjenesten helt nødvendig, bl.a. til å fremskaffe egnet bolig. Mangel på egnede boliger er hovedgrunnen til økende oppholdstid på krisesenteret.

Ad § 5, kvalifisert tolk

Oslo kommune mener at retten til tolk må tydeliggjøres nærmere. Oslo krisesenter har mange beboere med etnisk minoritetsbakgrunn og mange med svake norskkunnskaper. Dette betyr at utgiftene til tolkebruk blir høye.

Ad § 9, internkontroll og kommunalt tilsyn

Kommunen bør ha et veiledningsansvar overfor krisesentrene. Det bør kunne gis bistand i håndtering av særlig vanskelige saker, slik det er beskrevet i Rundskriv Q-1/2008 pkt. 6.4. Andre oppgaver.

Ad § 12, administrative konsekvenser og overgangsordninger

Siden Oslo er en stor kommune, er det lite aktuelt med interkommunalt samarbeid. Det reiser seg likevel en del spørsmål i forbindelse med lovhjemlingen og det kommunale ansvaret. I en del tilfelle er det aktuelt for en kommune å bruke krisesenterplasser andre steder i landet. Oslo kommune mener at dette ikke må medføre en refusjonsordning mellom kommunene eller at personer i en vanskelig livssituasjon overlates til andre kommuner.

Et kommunalt ansvar *kan* komme til å bety store forskjeller i utforming av krisesentertilbudet. Etter Oslo kommunes vurdering er det i en overgangsperiode behov for et samarbeid mellom storbyene for å bli enig om et mest mulig likeverdig tilbud.

Krisesentersekretariatet og Norsk Krisesenterforbund har over år utarbeidet standarder og retningslinjer for sine sentre og personellgrupper. Oslo kommune stiller spørsmål om hvilken rolle disse organisasjonene kan komme til å få i fremtiden. Og som tidligere nevnt må anvendelsen av lov om offentlige anskaffelser vurderes i forhold til å inngå avtaler med krisesentrene. Noen kommuner vil antagelig vurdere å etablere kommunale krisesentre, fremfor å inngå avtale med private som skal utføre oppgaver på vegne av det offentlige. Store vertskommuner med store krisesentre har oftest betydelig kunnskap om arbeid med voldsutsatte og har ofte mange andre tiltak og tjenester for målgruppene. Dette betyr at det finnes andre instanser eller private organisasjoner som kunne tenkes å være intressenter for helt eller delvis å påta seg krisesenteroppgaver. Oslo kommune er opptatt av at kompetansen som over mange år er utviklet i krisesenterarbeidet blir ivaretatt. Samtidig mener vi det er viktig å analysere og vurdere utviklingstrekk i befolkningen og samfunnet for en best mulig organisering av og avklaring av kvalitet og kompetanse i krisesentertilbudet.

Med vennlig hilsen

Björg Månum Andersson
kommunaldirektør

Nina Backer-Røed
oppvekstsjef

Godkjent og ekspedert elektronisk